

Hoofstuk 5

Hamers en Bijlen

Inhoud:

- 1 Meest voorkomende hamers
- 2 Overige hamers
- 3 Praktische tips om de steel te vervangen
- 4 Houtsoort
- 5 Bezoek Willem van den Bos
- 6 Bijlen

Meest voorkomende hamers

Meest voorkomende hamers en daarbij horende stelen.

Bankhamers en bolbankhamers

Gewicht kop	Lenge steel
200 gr.	29 cm
300 gr.	30 cm
400 gr.	31 cm
500 gr.	32 cm
600 gr.	33 cm
800 gr.	35 - 38 cm
1000 gr.	37 - 40 cm
1500 gr.	45 cm

Klauwhamers

Gewicht kop	Lenge steel
Tot 570 gr.	33 - 35 cm

Mokers

Gewicht kop	Lenge steel
Tot 2000 gr.	26 - 30 cm

Voorhamers

Gewicht kop	Lenge steel
3000 a 4000 gr.	80 cm (32")
4000 a 5000 gr.	85 cm (34")
6000 a 10.000 gr.	90 cm (36")

De kop wordt m.b.v. een **keukenweeg-schaaltje** gewogen.

> Bankhamer

> Bolbankhamer

> Klauwhamer

> Moker

> Voorhamer

> Keukenweegschaal

2 Overige hamers

Overige hamers

Bankhamer/penbankhamer

In de GG praktijk worden de bankhamer en de penbankhamer door elkaar gebruikt.

Waar bankhamer op de lijsten staat is en penbankhamer dus ook goed en vice versa.

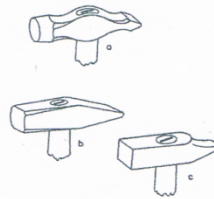
A = penbankhamer (Engelse bankhamer)

B = Duitse bankhamer

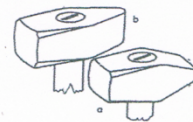
C = Franse bankhamer

Smeedhamer

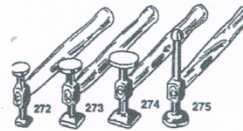
De smeedhamer kan gezien worden als een zware bankhamer. (vanaf 800 gr.)

> Bankhamer en penhamer

> Smeedhamer

> Uitdeukhamer

> Duitse klauwhamer

> Rubberhamer

> Kunststofhamer

> Houtenhamer

3 Hoe komen de hamers binnen.

De hamers komen roestig en soms beschadigt binnen. (zie foto)

Sommige koppen zijn erg zacht of beschadigt, deze kunnen in de oud-ijzer bak. Van de bovenste hamer op de foto is de kop erg rond, dit is een twijfelgeval.

Bij kleine beschadigingen aan de kop kun je de beschadiging met een vijl wegwerken. De kop in de bankschroef zetten en de beschadiging weg vijlen.

Meestal hoeft alleen de steel vervangen te worden

Een aantal praktische tips om de steel te vervangen:

Benodigdheden:

-schuurbandmachine

-kolomboormachine

-schuifmaat, rolmaat

-weegschaaltje 0-3 kg (keukenweegschaal)

-moker, hamer

-papier, pen, stift

-ronde staalborstel voor boormachine

-rasp, vijl

-vet of vaseline

-accu boormachine boor $\varnothing$ 4, $\varnothing$ 5

-stang $\varnothing \pm 12$ mm

-aambeeld

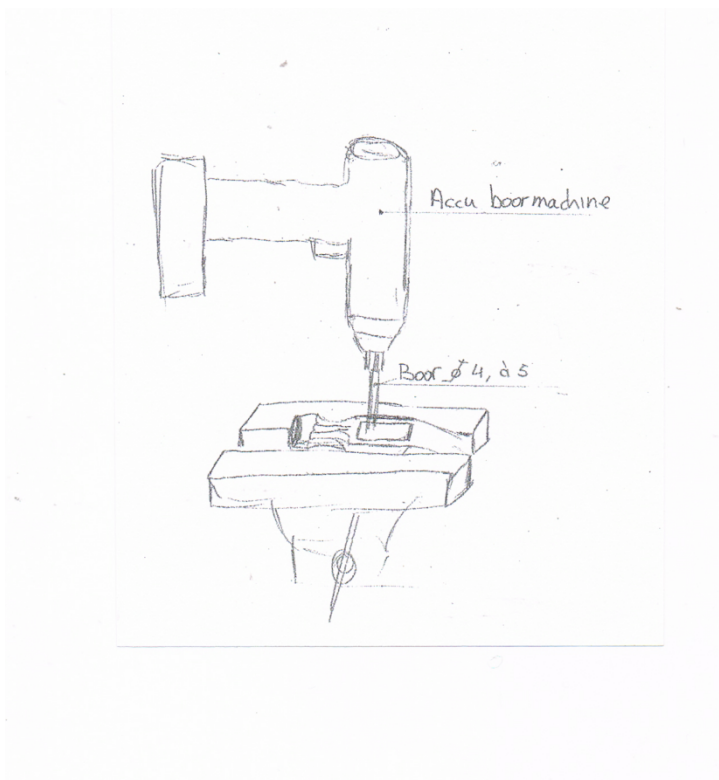
-bankschroef

-zaag (kapzaag)

-Lijnolie, olie

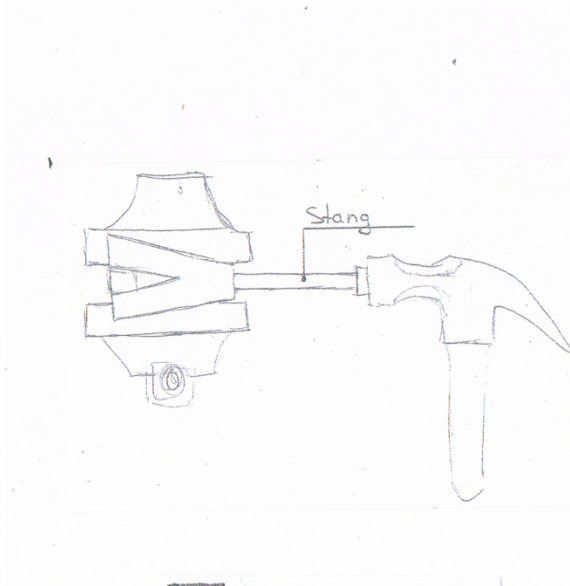
Steel vervangen

- Oude steel moet er eerst uit
- Steel afzagen achter de kop met een kapzaag
- Kop in de bankschroef zetten
- Met een accuboormachine, boortje van $\varnothing$ 4 of $\varnothing$ 5 mm, een aantal gaten boren in het hout dat nog in de kop zit. Zie tekening

Hout met stang uitslaan

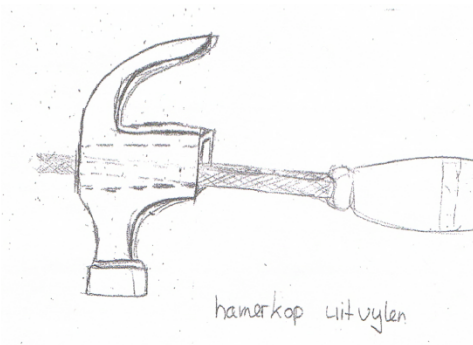
Zie tekening

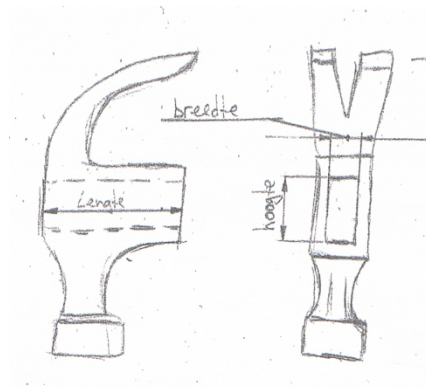
Kop ontroesten met een staalborstel in de boormachine. Zie foto.

Binnen in de kop de voor- en achterkant uitvijlen. Vooral de achterkant waar de hamersteel in gaat, moet braamvrij, glad en uitgevijld zijn. Zie tekening.

- Maten opmeten met een schuifmaat en de lengte, hoogte en breedte op papier zetten .

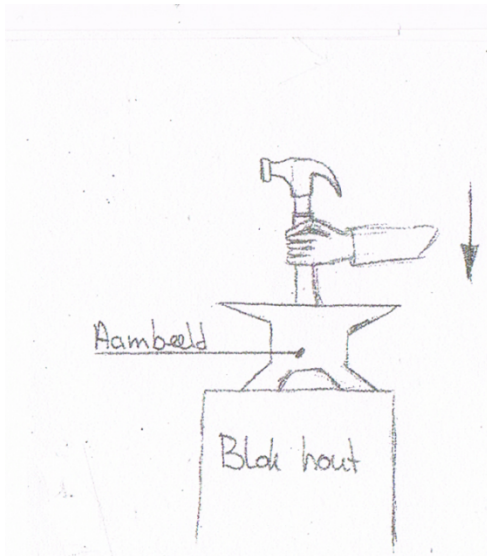
- Voordat je begint te schuren, zet je een streep op de houten steel (lengtemaat). De streep geeft aan tot hoever je moet schuren.
- Tijdens het schuren elke keer meten met een schuifmaat.
- Niet teveel afhalen. Beter te dik dan te dun!

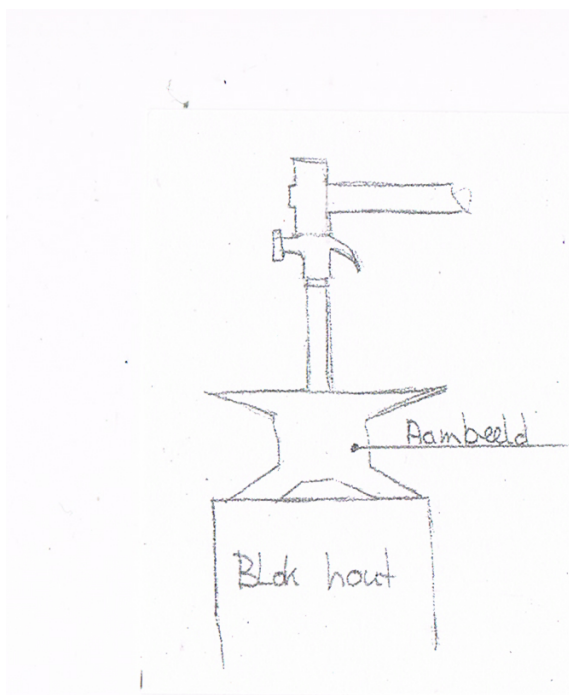
Hamerkop van binnen invetten en de hamersteel ook.

Hamerkop inslaan op aambeeld

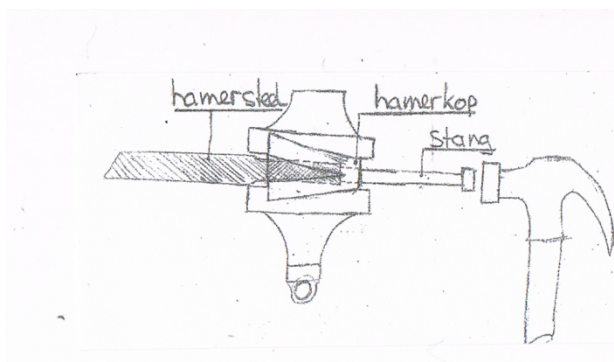
Je slaat de hamersteel/hamerkop op het aambeeld. Zie foto. Hierdoor zal de steel verder in de kop zakken.

In combinatie met moker de hamersteel verder in slaan.

Lukt dit ook niet dan de kop uit de hamer halen met stang. Zie foto.

Laten drogen en daarna alles glad schuren. Hout met lijnolie insmeren en de hamerkop met olie.

Let op: Merk en gewichtsaanduiding aan de voorkant.

Zit de hamersteel goed

Overtollig hout wegwerken met een rasp of een steekbeitel.

Hamer afwerken en wig plaatsens. De wig schuin in de kop slaan. Zie schets.

Bovenkant van de kop waar de wig is geplaatst afwerken met rasp en/of schuurband machine. Spleten en gaten wegwerken met vloeibaar hout. Laten drogen en daarna alles glad schuren. Hout met lijnolie insmeren en hamerkop met olie.

Let op: Merk en gewichtsaanduiding aan de voorkant.

Houtsoort

Je kunt een nieuwe hamersteel kopen of een gebruikte spadesteel (schoopsteel) gebruiken als hamersteel. Dit is ook een vorm van duurzaamheid en is ook goedkoper.

Zie ook foto vuistje. Hout voor vuistje wordt eerst aan beide kanten geschaafd/gezaagd.

Hout van een kleine bankhamer kan gemaakt worden van een schoffelsteel.

Bezoek Emmen 2013

Willem van den Bos operationeel@geredgereedschap.nl

Gesproken met : Ben Steenhuis en Jan-Willem

Ben Steenhuis is gastheer en geeft een rondleiding door de goed uitziende en netjes opgeruimde werkplaats: een voorbeeld voor een aantal van de andere werkplaatsen. Jan Willem voegt zich bij het gesprek, waarin de volgende onderwerpen aan de orde komen:

1. Gebruik gebruikte tuingereedschapstelen als handvatten voor beitels, vijlen, etc.;
2. Gereedschap kistjes/kastjes om setjes beitels, vijlen etc. op nette, geördende manier aan te bieden;
3. Verder uitgewerkte werkinstructies, gebaseerd op die uit Groningen, speciaal voor de populatie van de Emmen werkplaats.

Hoewel Gered Gereedschap geen tuingereedschap inzamelt voor Afrika krijgen werkplaatsen met enige regelmaat toch tuingereedschap aangeboden. Deze kunnen worden opgeknapt en via andere kanalen (b.v. kringloopwinkels) worden uitgezet of gedemonteerd. Bij demontage worden de stelen hergebruikt als handvatten voor beitels, vijlen, etc.. Een goed voorbeeld van duurzaam hergebruik. De meegeven voorbeelden behoeven nog wel verdere afwerking door schuren en lakken van de handvatten.

Het idee om beitels en vijlen niet los te versturen, maar in nette kistjes aan te bieden is een goed idee dat het verdient nader onderzocht te worden. Met name met de starter-sets voor beginnende ondernemers lijkt deze vorm van aanbieden positief; ze kunnen zo aan de muur worden gehangen. Foto's van het kistje zijn doorgestuurd naar de Reclasseringswerkplaats in Amsterdam, waar de starter-sets worden samengesteld. Het wachten is op hun reactie. Observatie: de handvaten van twee van de meegegeven beitels zijn nog niet van de vereiste kwaliteit voor verzending. De linker moet nog worden ontdaan van de grijze verf- of cement resten. Het handvat van de rechter is zo beschadig geraakt door het intensive gebruik, dat vervanging wordt aanbevolen. (Het meegegeven kistje zal worden neergelegd in het kantoor in Amsterdam om daar aan belangstellenden te kunnen tonen.)

Gebaseerd op het Kwaliteits-handboek van Werkplaats Groningen wil Ben aangepaste, meer gedetailleerde, instructies schrijven gericht op de Promens-care Emmen populatie. Navraag bij andere GGZ werkplaatsen leert dat voor deze doelgroep het geven van duidelijke mondelinge instructies en praktische begeleiding effectiever is dan meer gedetailleerde geschreven instructies. Rest mij Ben en Jan-Willem te danken voor hun gastvrijheid en toelichting. Eventuele opmerkingen/reacties kunnen worden gestuurd naar: operationeel@geredgereedschap.nl .

Bijlen

Een bijsteel vervangen is gelijk als een hamersteel vervangen.

- Oude steel eruit
- In het bijgat, bramen verwijderen
- Nieuwe steel erbij zoeken
- Het gat in de bijl opmeten
- Met een schuurband machine steel opschuren
- Steel inslaan
- Steel vastzetten met wig
- Afwerken